

правил, передбачених нормативними актами. Контроль є найбільш поширеним і дійовим засобом забезпечення законності. Його сутність полягає в тому, що суб'єкт контролю здійснює облік і перевірку того, як контрольований об'єкт виконує покладені на нього завдання і реалізує свої функції.

Стосовно співвідношення цих двох понять у науці немає єдиної точки зору, однак основні розходження полягають у компетенції, функціях і методах виявлення і реагування на порушення органів, що здійснюють наглядову і контрольну діяльність. Щодо поняття нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю то, це є особлива правозастосувальна діяльність спеціально уповноважених органів, спрямована на захист трудових прав людини.

Література

1. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості й торгівлі: Закон України від 8 вересня 2004 р. № 1985-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 1. – Ст. 11.

2. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 129 1969 року про інспекцію праці в сільському господарстві: Закон України від 8 вересня 2004 р. № 1985-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 1. – Ст. 12.

3. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

4. Серeda О. Поняття і сутність нагляду та контролю за дотриманням трудового законодавства / О. Серeda // Публічне право. – 2012. – № 4 (8). – С. 227-231.

5. Попович Є. М. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 / Є. М. Попович. – Х., 2003. – 21 с.

УДК 347.4

Тодчук В. В., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Зеленова М. О., асистент

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

Ще у недалекому минулому, громадянам України здавалося, що банківський кредит є рішенням від усіх бід та надійним джерелом зростання власного добробуту. В кредит купували квартири, машини,

побутову техніку, мобільні телефони тощо. При цьому не бажаючи переплачувати за кредитні кошти споживачі дуже часто брали кредити в іноземній валюті (і не тільки у доларах США), оскільки відсоткова ставка за такими кредитами була значно менша.

Поряд із цим позичальники-громадяни не завжди усвідомлювали зміст тих відносин учасниками яких вони виступали, а банки майже ніколи і не намагались пояснити цим позичальникам можливі наслідки таких правовідносин. І все було добре до жовтня 2008 р., коли право громадянина отримати в банку кредит перетворилося на обов'язок його повернути [3].

Знецінення національної валюти та погіршення фінансового становища позичальників призвело до того, що для багатьох із них виконання своїх зобов'язань за договорами споживчого кредитування в іноземній валюті стало не посилюючою ношею. У зв'язку з цим, починаючи з кінця 2008 р. громадяни почали звертатися до суду з метою зміни умов кредитних договорів. Аналіз рішень судів різних рівнів в Єдиному державному реєстрі судових рішень за 2008 – 2010 роки дозволяє зробити висновок, що доволі розповсюдженою підставою для визнання недійсними або зміни умов кредитних договорів стала правова позиція згідно з якою банки не мали кредитувати населення та надавати валютні кредити, оскільки відповідно до пп. «г» п. 4 ст. 5 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» для цього банк повинен був отримати індивідуальну ліцензію Національного Банку України (далі – НБУ). Ця правова позиція була частково сприйнята судовою гілкою влади. В результаті частина судів загальної юрисдикції при розгляді спорів між позичальниками та банками сприйняла цю правову позицію та при вирішенні кредитних спорів задовольняла частково або в повному обсязі вимоги позичальників [2; 3].

Ще одним ударом для населення стала девальвація гривні, що поставило громадян і банки у скрутне фінансове становище. Перший етап девальвації пройшов у 2014 році, коли обмінний курс долара зріс із 8 до 15,6 грн., другий – у 2015 році, коли обмінний курс долара зріс до 23,4 грн. [4]. Поступово банки змінюють свою політику стосовно укладення договорів кредитування. Як зазначила заступник директора департаменту з правового регулювання фінансових послуг Департаменту фінансового законодавства Міністерства юстиції України Л.М. Кравченко аналіз звернень громадян-позичальників до Міністерства юстиції дає всі підстави стверджувати, що пропагуючи таку послугу, як кредит, банки свідомо чи з необачності практично в кожному випадку укладання кредитного договору жодним чином не намагались звернути увагу позичальника на його обов'язки за цим договором та повідомити про можливі наслідки його невиконання або несвоєчасного виконання [1].

В даному випадку, ми можемо спостерігати те, що банки, користуючись неухважністю клієнтів при оформленні кредиту, в подальшому ставлять їх у скрутне становище при поверненні боргу. Наприклад, це написання важливих умов договору малим шрифтом, що не заборонено законом. Наслідком цього є повернення коштів кредитору із завищеними відсотками, штрафами та відрахуваннями на певні страховки та послуги за користуванням кредиту.

У разі непогашення боргу по кредитному договору, банки часто звертаються до колекторів. Законодавчо питання стосовно існування колекторських організацій належним чином не врегульовано. Закону який регулював би діяльність колекторських організації на території України поки не прийнято, тому фахівці керуються нормами Конституції України, Цивільного кодексу України, Закону України «Про захист прав споживачів» тощо.

Підводячи підсумок слід зазначити, що фізичні особи, які виявили бажання взяти споживчий кредит, повинні звернути увагу на всі умови кредитного договору. В першу чергу проконсультуватись з фахівцями у відповідній сфері (юристами, економістами), щоб запобігти в подальшому неприємностей при поверненні кредиту банківській установі.

Література

1. Кравченко Л. М. Державний захист прав громадян як споживачів фінансових послуг / Л. М. Кравченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zonazakona.com.ua/yuridichna-analitika/651-derzhavnyi-zahyst-prav-gromadyan-yak-sposib-spozhyvannya-fin-poslug.html>.

2. Рішення Печерського районного суду міста Києва по справі № 2-552 – 1/10 за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://antiraid.com.ua/forum/index.php?showtopic=1046>

3. Рішення Приморського районного суду міста Одеси по справі № 2-7392/09 за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jurportal.org/writ/7719735>

4. Пинзеник В. М. Гривня: рік після другого етапу девальвації / В. М. Пинзеник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economics.lb.ua/finances/2016/03/03/329404_grivnya_rik_pislya_drugogo_etapu.html.